

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 września 2016 roku w sprawie II Ns 1259 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi stwierdził, że spadek po B. W. (1) z domu O., córce R. i M., zmarłej w dniu 11 kwietnia 2012 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałej Ł. na podstawie ustawy nabył w całości A. C. (1) (syn A. W. i G. M.). Sąd ustalił nadto, iż każda ze stron ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

[postanowienie k. 440]

W uzasadnieniu swojego orzeczenia Sąd Rejonowy wskazał, iż B. W. (1) z domu O. córka R. O. i M. z domu T., zmarła w dniu 11 kwietnia 2012 roku w Ł., gdzie ostatnio stale zamieszkiwała. W dacie zgonu była wdową. Pozostawiła jedną córkę K. W. (1). B. W. (2) innych dzieci własnych ani przysposobionych nie miała. Jej ojciec R. O. zmarł w dniu 30 marca 1999 roku. B. W. (2) pozostawiła matkę M. M. (2) z domu T. i dwoje rodzeństwa A. O. i M. J. (1). Innego rodzeństwa nie miała. Dziadkowie spadkodawczyni zmarli przed nią. Spadkodawczyni nie sporządziła testamentu. Nikt z uprawnionych nie zrzekł się dziedziczenia po zmarłej, nie był uznany za niegodnego dziedziczenia. O zgonie spadkodawczyni K. W. (1), M. O. (1), A. O. i M. J. (1), dowiedzieli się w dniu jej śmierci. Sąd ustalił, że K. W. (1) jest bezdzietna. K. W. (1) złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po matce B. W. (2) w dniu 25 września 2012 roku. M. O. (1), złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po córce B. W. (2) w dniu 28 września 2012 roku. A. O. i M. J. (1) złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. W. (2) w dniu 28 września 2012 roku. A. O. ma jedno dziecko – syna M. O. (2), który złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2) w dniu 28 września 2012 roku. M. O. (2) jest bezdzietny. M. J. (1) ma jedno dziecko – małąletnią córkę M. J. (2). Postanowieniem z dnia 14 marca 2013 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt VII Nsm 76/13 zezwolił M. J. (1) na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem jej małąletniej córki M. J. (2), ur. (...), polegającej na złożeniu oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. W. (2). W dniu 20 marca 2013 roku M. J. (1) działając jako przedstawiciel ustawowy M. J. (2) złożyła w Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi wniosek o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. W. (2). M. J. (1) i W. J. w dniu 9 października 2013 roku w imieniu małąletniej córki M. J. (2) złożyli oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2). M. J. (2) nie posiada zstępnych.

Sąd I Instancji ustalił także, że M. O. (1) miała rodzeństwo: J. T., K. M. i J. C.. J. T. zmarł w dniu 12 października 1997 roku. J. C. zmarła w dniu 13 listopada 2004 roku. K. M. zmarła w dniu 6 lutego 2013 roku. J. T. miał troje dzieci: R. T., D. G. i B. B.. R. T. ma dwoje dzieci: P. T. i E. W.. E. W. ma jedno dziecko, małąletnią K. W. (2). D. G. ma jedno dziecko – córkę A. G. (1). P. T. i A. G. (1) nie mają dzieci. D. G., A. G. (1), R. T. i E. W., w dniu 16 maja 2014 roku złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. W. (2). R. T. złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2) w imieniu swojego syna P. T., w dniu 16 maja 2014 roku. R. T. i D. G. o powołaniu do dziedziczenia dowiedzieli się: R. T. w dniu 24 kwietnia 2014 roku, a D. G. w dniu 23 kwietnia 2014 roku tj. w dniu kiedy otrzymali odpisy postanowienia wydanego w niniejszej sprawie w dniu 7 kwietnia 2014 roku, w którym zostali wezwani do udziału w sprawie. W dniu 21 maja 2014 roku E. W. i D. W. złożyli w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu wniosek o zezwolenie na odrzucenie w imieniu K. W. (2) spadku po B. W. (2). Postanowieniem z dnia 29 maja 2014 roku Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu w sprawie o sygn. akt III Nsm 645/14 zezwolił E. T.-W. na dokonanie czynności prawnej w imieniu K. W. (2) urodzonej (...) polegającej na złożeniu oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po B. W. (2). E. W. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2) w imieniu swojej córki K. W. (2), w dniu 11 lipca 2014 roku. B. B. zmarła w dniu 13 grudnia 1995 roku. B. B. posiadała dwoje dzieci, syna M. B. i córkę K. B.. M. B. zmarł bezdzietnie w dniu 6 maja 2008 roku. K. B. w dniu 6 lutego 2015 roku złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2). O powołaniu do dziedziczenia K. B. dowiedziała się dnia 10 grudnia 2014 roku, tj. w dniu gdy otrzymała odpis postanowienia z dnia 30 października 2014 roku o wezwaniu jej do udziału w sprawie niniejszej. K. B. jest bezdzietna.

Sąd ustalił nadto, że K. M. zmarła w dniu 6 lutego 2013 roku, miała dwoje dzieci – J. M. (1) i J. M. (2). J. M. (1) w dniu 23 maja 2014 roku złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2). J. M. (1) o powołaniu do dziedziczenia dowiedział się w dniu 22 kwietnia 2014 roku tj. w dniu kiedy otrzymał odpis postanowienia wydanego w niniejszej

sprawie w dniu 7 kwietnia 2014 roku, w którym został wezwany do udziału w sprawie. J. M. (1) ma dwoje dzieci – S. M. i B. M.. S. M. w dniu 23 maja 2014 roku złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2). S. M. ma jedno dziecko – małoletnią córkę L. M., urodzoną w dniu (...). B. M. w dniu 26 maja 2014 roku złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2). B. M. jest bezdzietny.

J. M. (2) w dniu 6 października 2014 roku złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2). J. M. (2) w dniu 5 września 2014 roku dowiedział się od K. W. (1), że spadkobiercy ustawowi w pierwszej kolejności odrzucili spadek po B. W. (2). J. M. (2) ma dwoje dzieci J. M. (3) i M. M. (3). J. M. (3) w dniu 18 kwietnia 2015 roku złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2). M. M. (3) w dniu 18 kwietnia 2015 roku złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. W. (2). J. M. (3) i M. M. (3) nie posiadają zstępnych. J. M. (3) i M. M. (3) dowiedzieli się, że ich ojciec odrzucił spadek po B. W. (2) w dniu 20 października 2014 roku.

Sąd I Instancji ustalił nadto, że J. C. miała syna A. W. S. C., który zmarł w dniu 29 czerwca 1985 roku. A. C. (2) pozostawił syna A. C. (1), urodzonego w dniu (...). Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2014 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania m.in. A. C. (2). W piśmie z dnia 19 marca 2015 roku A. C. (1) poinformował, że jego ojciec A. C. (2) zmarł 20 czerwca 1985r. Postanowieniem z dnia 6 września 2016 roku Sąd odrzucił wniosek w stosunku do A. C. (2). Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2015 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania A. C. (1). Odpis wniosku z załącznikami oraz pouczenie, że córka, matka, rodzeństwo i zstępni rodzeństwa B. W. (2) złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po niej, doręczono A. C. (1) przez awizo w dniu 12 maja 2015 roku. Sąd R. wskazał także, że zarządzeniem z dnia 19 października 2015 roku, doręczonym A. C. (1) w dniu 24 listopada 2015 roku, został on zobowiązany do wypowiedzenia się na piśmie w terminie 2 tygodni czy odrzucił spadek po B. W. (2) pod rygorem niekorzystnych skutków wynikających z nieudzielenia informacji. Wezwanie pozostało bezskuteczne.

Przy tak ustalony stanie faktycznym Sąd I Instancji podniósł, że zgodnie z art. 922 § 1 KC prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jego spadkobierców zaś wobec tego, iż B. W. (2) nie sporządziła testamentu rozstrzygnięcie oparł na dziedziczeniu ustawowym. Wskazał, że zgodnie z art. 931 § 1 KC w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek, dziedziczą oni w częściach równych, jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż 1/4 całości spadku. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych (art. 931 § 2 k.c.). W braku zstępnych spadkodawcy powołani do spadku z ustawy są jego małżonek i rodzice. Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy. (art. 932 § 1, 4 i 5 KC).

Sąd I Instancji wskazał także na to, że stosownie do art. 934 § 1 -3 k.c. w braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy; dziedziczą oni w częściach równych. Jeżeli któreś z dziadków spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału spadku między zstępnych spadkodawcy. W braku zstępnych tego z dziadków, który nie dożył otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada pozostałym dziadkom w częściach równych.

Sąd I Instancji podniósł także, że według art. 1015 § 1 -2 k.c. (w brzmieniu obowiązującym na dzień otwarcia spadku) oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania zaś brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Podniósł, że spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Sąd I Instancji wskazał wreszcie, że sześciomiesięczny termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jest terminem zawitym prawa materialnego, z którego upływem ustawa wiąże wygaśnięcie uprawnienia do dokonania takiej czynności. Początek biegu tego terminu związany jest z chwilą dowiedzenia się przez spadkobiercę o tytule swego powołania.

Po tych ustaleniach prawnych Sąd I Instancji podniósł, że w sprawie niniejszej spadek odrzucili: córka spadkodawczyni, matka spadkodawczyni, rodzeństwo i zstępni rodzeństwa spadkodawczyni. Nadto spadek odrzucili żyjący zstępni dziadków spadkodawczyni tj. a mianowicie zstępni J. T. i K. M.. Wskazał, że jedynie zstępny J. C. (siostry M. O. (1)) tj. A. C. (1) nie odrzucił spadku w ustawowym terminie, mimo, że posiadał informację zarówno o toczącym się postępowaniu jak też o odrzuceniu spadku przez osoby powołane przed nim. Sąd I Instancji zaznaczył, że A. C. (1) w dniu 24 listopada 2015 roku osobiście odebrał pismo z Sądu wzywające go do wyjaśnienia czy odrzucił spadek lecz wezwanie to pozostało bezskuteczne. W związku z powyższym w ocenie Sądu Rejonowego brak było okoliczności skutkujących wyłączeniem od dziedziczenia A. C. (1) i należało przyjąć, iż przyjął on spadek poprzez upływ czasu (art. 1015 § 1 i 2 KC).

Uwzględniając powyższe, Sąd Rejonowy stwierdził nabycie spadku po B. W. (2) przez A. C. (1). O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

[uzasadnienie k. 441-447]

Apelację od powyższego orzeczenia złożył uczestnik A. C. (1) zarzucając mu:

- a) naruszenie art. 231 k.p.c. poprzez przyjęcie domniemania, że z faktu odebrania przez A. C. (1) kilku listów przesłanych w sprawie wynika, że posiadał on wiedzę na temat swojego powołania do spadku podczas gdy odebrane listy nie zawierały informacji o powołaniu A. C. (1) do spadku,
- b) art. 670 k.p.c. poprzez uznanie, że A. C. (1) jest ustawowym spadkobiercą B. W. (2).

W treści apelacji znalazł się nadto ponowny wniosek A. C. (1) o:

- przyjęcie od niego oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. W. (2) zmarłej w dniu 11 kwietnia 2012 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałej w Ł.,
- zatwierdzenie przez Sąd oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia woli o odrzuceniu spadku,
- przyjęcie przez Sąd w drodze pomocy Sądowej przed Sądem Rejonowym dla Krakowa Śródmieście w Krakowie oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. W. (2).

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o:

- 1) uwzględnienie zgodnie z art. 382 k.p.c. zmian stanu faktycznego po wydaniu orzeczenia przez Sąd I Instancji oraz na podstawie art. 386 par.4 k.p.c. o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do dalszego procedowania,
- 2) zawieszenie postępowania odwoławczego do czasu rozpoznania przez Sąd wniosku A. C. (1) o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. W. (2).
- 3) zmianę zaskarżonego pkt. 1 wyroku o oddalenie powództwa w tym zakresie,
- 4) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

[apelacja k.457-462]

W piśmie procesowym z dnia 17.05.2017 roku pełn. apelującego A. C. (2) wskazał, że postanowienie Sądu Rejonowego zostało wydane pomimo nie wezwania do udziału w sprawie wszystkich spadkobierców ustawowych po zmarłej B. W. (2). P.. apelującego wskazał, że jego ojciec A. C. (2) poza nim miał jeszcze drugie dziecko – J. O..

[pismo k. 515-516]

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Apelacja jest niezasadna, a podniesione w niej argumenty nie mogą doprowadzić do zmiany kwestionowanego orzeczenia.

Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi. W pełni się też do nich odwołuje, bez konieczności ponownego przytaczania ich w tej części uzasadnienia. [vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2016 roku, sygn. akt I CSK 290/15, Legalis numer 1508357]

Głównym zarzutem apelacyjnym było naruszenia art. 231 k.p.c. poprzez przyjęcie domniemania, że z faktu odebrania przez A. C. (1) kilku listów przesłanych w sprawie wynika, że posiadał on wiedzę na temat swojego powołania do spadku podczas gdy odebrane listy nie zawierały informacji o powołaniu A. C. (1) do spadku. Z tym argumentem nie można jednak się zgodzić, z akt sprawy wynika, że A. C. (1) został wezwany do udziału w sprawie postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2015 roku, postanowienie to wraz z pouczeniem zostało mu doręczone w trybie awiza (k. 291) Następnie uczestnik otrzymał odpis postanowienia z dnia 19.10.2015 roku o wezwaniu do udziału w sprawie J. M. (3) i M. M. (3) osobiście kwitując odbiór w dniu 24.11.2015 roku. Z postanowienia tego jednoznacznie wynikał krąg podmiotowy w sprawie i przedmiot sprawy. Uczestnik nie wykazał żadnego zaangażowania, nie zainteresował się sprawą i nie przejawiał w niej aktywności. Wskazywana w apelacji Jego niewiedza na temat postępowania jest wyłącznie wynikiem dokonanego przez niego wyboru i nie może być zasadnie podnoszonym zarzutem apelacyjnym.

Drugą podnoszoną na etapie postępowania przez Sądem II Instancji kwestią jest zarzut braku uczestnictwa na etapie postępowania przed Sądem Rejonowym spadkobiercy ustawowego w osobie J. O.. P.. apelującego podnosił, że jest ona córką A. C. (2) (ojca A. C. (1)) a pominięcie jej w postępowaniu przed Sądem Rejonowym powoduje nieważność postępowania. Także i ten zarzut nie może być uznany za zasadny. W aktach sprawy znajduje się akt małżeństwa J. O. (k. 534) z którego wynika, że jest ona córką A. G. (2) i B. G.. Nie ma zatem żadnych przesłanek pozwalających uznać J. O. za osobę wchodzącą w krąg spadkobierców ustawowych po B. W. (2). Należy wskazać w tym miejscu, że zgodnie z art. 4 PrASC, „Akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych; ich niezgodność z prawdą może być udowodniona jedynie w postępowaniu sądowym”. Wykładnia powołanego przepisu jest jasna i nie budząca wątpliwości, bezsprzecznie zatem art. 4 PrASC stanowi wyjątek od ogólnej zasady swobodnej oceny dowodów i wyjątek ten, ze względu na swoją rację prawną, musi być przez sąd bezwzględnie respektowany w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Oznacza to, że sąd nie może stwierdzić stanu cywilnego danej osoby na podstawie innego dowodu niż dowód z akt stanu cywilnego. Wyraz »wyłączny« użyty w art. 4 wskazuje na to, że tylko na podstawie aktu stanu cywilnego dopuszczalne jest udowodnienie faktu urodzenia, małżeństwa lub zgonu przy czym odnosi się to także do podstawowych danych zawartych w tych aktach dotyczących w tym pochodzenie od określonych rodziców. Oznacza to, że treść aktu urodzenia rozstrzyga o nazwisku dziecka i pochodzeniu od określonych rodziców.

Po trzecie wreszcie nie ulega wątpliwości, że nie został dotychczas rozpoznany wniosek apelującego o przyjęcie i następnie zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się przez niego od niedochowania terminu do złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po B. W. (2). Wniosek taki został zawarty w samej apelacji ale nade wszystko został złożony w Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa w Łodzi i wyłączony (zarządzenie k. 448) do odrębnego postępowania. Sąd Okręgowy ustalił, że sprawa w tym przedmiocie jest prowadzona przez Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi i dotychczas się nie zakończyła. Nie jest to jednak w ocenie Sądu Okręgowego przeszkodą co

rozpoznania apelacji i wydania merytorycznego rozstrzygnięcia. Zgodnie bowiem z art. 690 par. 2 k.p.c. jeżeli wskutek prawomocnego zatwierdzenia przez sąd uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku ulega zmianie krąg osób, co do których nabycie spadku zostało już stwierdzone albo zarejestrowany został akt poświadczenia dziedziczenia, sąd po przeprowadzeniu rozprawy zmienia z urzędu postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku albo uchyla zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia i orzeka w tym przedmiocie. Tym samym jeżeli w przyszłości wniosek A. C. (1) zostanie uwzględniony pojawi się procesowa możliwość (a nawet konieczność) zmiany postanowienia spadkowego. Na obecnym etapie sprawy nie ma jednak podstaw do kwestionowania faktu nabycia spadku po B. W. (2) przez uczestnika A. C. (1).

Transponując powyższe regulacje na ustalony przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi stan faktyczny, nie sposób podzielić zarzutów podnoszonych przez skarżącego w apelacji. Jak Sąd Okręgowy wskazał powyżej, Sąd I Instancji dokonał wszechstronnej i wnikliwej oceny zgromadzonego w sprawie materiału zasadnie przyjmując, że jedynym spadkobiercą ustawowym, który nie odrzucił spadku jest A. C. (1). Tym samym Sąd I Instancji zasadnie stwierdził nabycie przez niego spadku po zmarłej B. W. (2).

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na postawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.